

Cassian Maria Spiridon

DIALOGURI

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

SUMAR

<i>Democrația obligă idiotul să stea alături de geniu</i> – Dialog cu filosoful Petre ȚUȚEA.....	5
<i>Am trântit Europei ușa în nas</i> – Dialog cu Ana BLANDIANA	11
<i>Să nu uităm că nomenclaturiștii au tras sforile</i> – Dialog cu academicianul Alexandru ZUB, istoric, directorul Institutului „A.D. Xenopol”	20
<i>Basarabia, dragostea mea</i> – Dialog cu poetul Ioan ALEXANDRU	30
<i>Un scenariu al lui Gorbaciov asumat de Boris Elțin?</i> – Dialog cu academicianul Alexandru ZUB, istoric, directorul Institutului „A.D. Xenopol”	38
<i>Să nu-mi fie rușine în fața lui Dumnezeu</i> – Dialog cu pictorul Dimitrie GAVRILEAN	44
<i>Poemul de purpură</i> – Dialog cu poetul Mihai URSACHI	51
<i>Am fost tot timpul confruntat cu agresiunea haitei</i> – Dialog cu poetul Cezar IVĂNESCU	59
<i>Îl iubesc pe Eminescu</i> – Dialog cu doamna Svetlana PALEOLOGU-MATTA	71

<i>„Eminescu este canonul absolut”</i>	
– Dialog cu Cezar IVĂNESCU	76
<i>Poezia este un act magic</i>	
– Dialog cu Cezar IVĂNESCU	79
<i>Contactele între cultura germană și cultura română s-au produs încă de la formarea ambelor popoare</i>	
– Dialog cu poetul Mihai URSACHI	92
<i>Literatura, ca și teatrul, agonizează de câteva mii de ani, dar nu dă semn că ar fi gata să moară</i>	
– Dialog cu poetul Mihai URSACHI	101
<i>G.M. Cantacuzino avea un puternic simțământ al clasicismului</i>	
– Dialog cu arhitectul Șerban CANTACUZINO	112
<i>Călcâiul vulnerabil</i>	
– Dialog cu poeta Ana BLANDIANA	117
<i>Ne aflăm în al patrulea moment de revizuire a valorilor</i>	
– Dialog cu criticul și istoricul literar Ioan HOLBAN	129
<i>Mare parte dintre criticii literari de azi scriu tot pentru cititorii de ieri</i>	
– Dialog cu criticul și istoricul literar Laurențiu ULICI, președintele Uniunii Scriitorilor din România	141
<i>Aș vrea să-mi văd cărțile tipărite în românește, dar nu cu prețul „cumințeniei”</i>	
– Dialog cu scriitorul Paul GOMA	148
<i>Când mă uit în urmă și realizez că au trecut șapte ani, îmi dau seama că a fost aproape o formă de sinucidere pentru mine ca scriitor</i>	
– Dialog cu poeta Ana BLANDIANA	156

<i>Sunt sigură că nu suntem vindecați de comunism</i> – Dialog cu scriitoarea Monica LOVINESCU	166
<i>Mărturie a părintelui arhimandrit Ilie CLEOPA, de la Mănăstirea Sihăstria-Neamț către un grup de scriitori prezenți în chilia lui, în toamna anului 1994</i>	179
<i>Avem unul din cele mai bogate argouri din lume</i> – Dialog cu George ASTALOȘ	184
<i>Scrisul e și o farmacie, nu numai depozit de material</i> – Dialog cu scriitorul Costache OLĂREANU	206
<i>Ființa care gândește este ființa la care vin gândurile – adică, omul</i> – Dialog cu filosoful Sorin VIERU	212
<i>Unde sunteți voi, foști ai mei studenți, fete și băieți, să mărturișiți urmașilor noștri manolești că v-am făcut o poftă de lectură ca nimeni altcineva; pohta ce pohtesc, chiar aceasta este</i> – Dialog cu criticul și istoricul literar Nicolae MANOLESCU ...	220
<i>O fiară este poezia, dar și arta în general, dar și timpul</i> – Dialog cu poetul, prozatorul și criticul Ilie CONSTANTIN	232
<i>Cunoașterea poetică este mai riguroasă decât cea științifică</i> – Dialog cu eseistul Basarab NICOLESCU	242
<i>Creatorul artelor e omul cel mai puternic dar și cel mai slab</i> – Dialog cu scriitorul Miron KIROPOL	258
<i>Lumea a devenit prea complicată și perversă pentru a mai crede că poți să reușești ținând în mână dreaptă o cruce iar în stânga un... roman</i> – Dialog cu scriitorul Bujor NEDELCOVICI.....	273
<i>... Am destin, și pentru așa ceva nu există merite personale, ți se dă</i> – Dialog cu scriitorul Dorin TUDORAN	282

<i>M-am definit ca medic de meserie, poet de profesie, zugrav de vocație târzie</i>	
– Dialog cu poetul Alexandru LUNGU	293
<i>Procesul revizuirilor, în nobilul sens lovinescian, dar și cu o purificare de zgura ideologiei, se va produce în chip inevitabil</i>	
– Dialog cu poetul și criticul Gheorghe GRIGURCU	304
<i>Ne aflăm în era textului, în egală măsură limbaj și prezență</i>	
– Dialog cu poetul și criticul Gheorghe GRIGURCU	327
<i>Nu este important ce urmezi, mecanică sau litere, dar nu pot să nu țin seama de faptul că demersul științei și tehnologiei a avut uneori o influență decisivă asupra literelor</i>	
– Dialog cu criticul, istoricul literar și scriitorul Marian POPA ...	340
<i>Miorița m-a îndemnat să învăț limba română</i>	
– Dialog cu traducătorul Sumiya HARUYA	356
<i>Am mare credință în destinul poporului român și al poeziei române</i>	
– Dialog cu poetul Mihai URSACHI	361
<i>Revizuirile critice sunt legitime</i>	
– Dialog cu criticul Romul MUNTEANU	369
<i>Din perspectiva actualei libertăți de opinie, epoca respectivă avea dimensiuni inchizitoriale</i>	
– Dialog cu academicianul Constantin CIOPRAGA	380
<i>Pot spune că sunt un scriitor fericit</i>	
– Dialog cu poetul Cezar IVĂNESCU	386
<i>Nu există genii în afara socialului</i>	
– Dialog cu romancierul Nicolae BREBAN	395

DEMOCRAȚIA OBLIGĂ IDIOTUL SĂ STEA ALĂTURI DE GENIU

– Dialog cu filosoful Petre ȚUȚEA –

Europa poate exporta idei tehnice, curve, știința,
dar nu idei politice

CMS: *Ce credeți domnule Țuțea despre economia de piață?*

PT: Asta e o vorbă pur și simplu. Păi ce, poate să existe economie fără piață? Până acum n-a fost piață? Lăsând gluma deoparte, într-o economie contează cel mai mult întreprinzătorul. La oraș, întreprinzătorul – la țară, gospodarul! Lozinca liberalilor moderni e că statul e un prost gospodar. Pentru asta însă, nu există decât un singur remediu: triumful interesului privat. O liberalizare a economiei! După dumneavoastră, care ar fi cea mai puternică cetate economică în ziua de azi? Vă spun eu: liberala Americă! Din punctul acesta de vedere, europenii sunt, pardon de cuvânt, niște bășinoși.

CMS: *Nu credeți totuși că Germania, după ce s-a reunificat, a dobândit o mare șansă?*

PT: Deocamdată nu arată. Aceasta, deoarece germanii nu au vocație politică. Sunt doar niște buni gospodari și asta nu ajunge. Nici alți europeni nu au șanse mai mari. Să luăm, de pildă, francezii care s-au democratizat total. Ei bine, democrația totală este cimitir istoric. Europa poate azi exporta idei tehnice, curve, știință, politic însă, zero.

CMS: *În urmă cu ani ați prezentat comuniștilor un proiect de reforme economice...*

PT: Nici nu mi-au răspuns. N-aveau ei ce discuta cu un om pe care-l știau de dreapta. Eu am fost totdeauna de părere că singurul mijloc de a ridica omul din cele patru labe antropoidale în care a căzut, este dreapta. Chiar extrema dreaptă. Indolenților, bâte pe spinare până fac bășici. La figurat, bineînțeles,

deși n-ar strica nici la propriu. Rușii ar fi putut avea o șansă prin extrema dreaptă. Dar rușii nu au vocație istorică. Au doar vocația de cireadă. Rușii au făcut în schimb bolșevismul. Zic unii că l-ar fi făcut ovreii, dar, întreb eu, de ce nu l-au făcut ovreii la francezi? Sau la germani, că Marx era german. Nu l-au făcut pentru că ăștia, măcar, nu sunt cirezi! Bolșevismul a putut prinde la un popor agrar, nu la orășeni. Și de fapt, socialismul ar merge la citadini! La un popor de țărani însă, a dat-o în bară. Ca să vă spun drept, are mare importanță și un alt lucru: fondul rasial. Socialismul „prinde” pe un fond rasial imbecil. Cultură inexistentă, cirezi rurale, plus un fond rasial imbecil, și iată că socialismul devine doctrină și se îndreaptă spre faliment. S-a început cu o minciună: li s-a spus oamenilor că li se dă pământ, după asta au fost belii și li s-a luat pământul înapoi.

CMS: *Unii și-au pierdut și viețile...*

PT: Să tot fie vreo 15 milioane, numai în Rusia. Tovarășul Stalin i-a dizolvat sufletește și i-a ucis biologic. Din punct de vedere românesc, căci eu gândesc românește, asta a fost pentru noi o adevărată binefacere, să mă ierte D-zeu!

Americanii sunt niște animale care dorm în case...

CMS: *Gândind românește, ce credeți, va mai fi o Românie Mare?*

PT: Păi este aproape mare. Ce-i mai lipsește? Doar Bucovina și Basarabia. Numai că nu prea depinde de noi problema Basarabiei, că acolo e căpcăunul rusc. Cât mai e... Când mă gândesc: dacă nu i se întindea Rusiei mâna de către ovreii americani, acum se puteau întâmpla multe lucruri importante în lume. De-aia zic eu că americanii nici nu sunt oameni, ci doar niște animale care dorm în case. Era o vorbă: să ne ferească Dumnezeu de triumful Americii și al Rusiei, și au triumfat amândouă. Acum se înțeleg de minune. Pe noi rușii ne urăsc. Ei ne consideră, Hrușciiov a și declarat-o, „o insultă latină care izolează slavii de nord și slavii de sud”. Și nu mai e nimeni care să ne ajute: Franța nu mai e mare putere, e mare putoare, Italia e sub-putoare, iar Anglia e perfidă și pederastă. Statele Unite nici nu s-au născut, sunt un munte care stă pe loc. Asta din

cauza raselor care există acolo. Americanii fac haosul planetar, ei gândesc negustorește.

CMS: *Dacă americanii n-ar gândi negustorește, ci, să zicem, teologic, ce s-ar întâmpla?*

PȚ: Ar muta onania Sfântului Scaun de la Roma la Washington. Ar crea unitatea creștină. Dar în belșugul de acolo nu poate apărea o gândire teologică. N-au vocație, ci îl invocă pe Dumnezeu să le binecuvânteze prăvăliile. Numai că se întâmplă un fenomen ciudat: un german, un francez, un orice care ajunge în America se americanizează. Țin minte că am fost odată, la Moscova, în conflict cu un american. În salonul lui Gafencu. I-am făcut o impresie detestabilă americanului acela. Tragedia omului de azi e că americanii dictează. Dictează economic, vamal, naval, aerian. Doar atât că nu exercită cum ar trebui stăpânirea lumii, decât la casele de bani. N-au orgoliu politic. Nenorocirea este că americanii sunt foarte puternici și nu se poate deocamdată ca lumea să le scape de sub control. Sunt cei mai bine înarmați; rușii nu pot duce cursa înarmării cu americanii, cu surprizele lor tehnice.

CMS: *Și totuși americanii i-au menajat pe ruși într-un moment destul de important.*

PȚ: Asta îi va costa. De altfel, după cum știi, au dispărut ei și românii... Istoria nu iartă, americanii vor îmbătrâni și ei. Eu, când eram tânăr, am scris o prostie (în original *prosie* = ogor arat și semănat pentru prima dată, după ce a fost necultivat doi sau trei ani. DEX '09 DEX '98 DLRLC, – fără sens în context; n.r.): că marile puteri au murit. N-au murit încă, dar e inevitabil. Cu progresul tehnic însă, astăzi, s-ar putea ajunge la situații hilare: dacă Elveția, de pildă, ar avea superioritate tehnică militară, i-ar putea cere o capitulare URSS-ului. La asta ar putea duce concentrările de energii imense în spații mici. Repet, însă, orice democrație este un cimitir istoric.

Ungurii ar fi o amenințare numai dacă s-ar înarma apocaliptic

CMS: *Deci, noi ne facem intrarea într-un cimitir istoric?*

PȚ: Noi n-avem nici măcar democrație. Un cimitir istoric presupune un trecut de viață care să fie îngropat. Noi am jucat

în Evul Mediu un rol foarte important. Principatele, și Muntenia și Moldova, ba chiar și Transilvania, s-au bătut separat cu Imperiul Otoman într-un mod glorios. Când Ungaria era făcută pașalâc, noi îi băteam pe turci.

CMS: *Pentru că veni vorba de Ungaria, se agită în ultima vreme ideea că Ungaria este un pericol. Dumneavoastră ce credeți?*

PȚ: Pentru cine? Pentru România?! Știți ceva, eu nu mor de răs că nu sunt cardiac. Ungurii ar fi o amenințare pentru noi numai dacă s-ar înarma apocaliptic, dar nu e cazul. Iar dacă fac gălăgie dâșșii, fac așa, ca o tobă pe care o bați dar nu spune nimic.

CMS: *Și totuși, de mai multe luni se perpetuează o stare de tensiune.*

PȚ: Păi, nu sunt ei de vină. Vinovați sunt măgarii de la București care nu știu să facă ordine. La posibilitățile noastre, s-ar putea face ordine la Târgu Mureș și în secuime în trei ore. Cu scuze! Dar cine să facă uz de forța de ordine a românilor dacă românii sunt conduși de niște nevolnici? Aici nu e vorba de legi, ci de oameni. Să știți un lucru: eu, cât aș fi de aristocrat în gândire, politic sunt democrat. Masa e absolută: fiecare prost luat în parte e un prost și atât. Dar toți proștii ăștia împreună sunt un principiu istoric. Cineva, îmi pare că Aldous Huxley, a spus: „Un singur lucru mi se pare sublim. Nu un spectacol cosmic, care nu-mi spune nimic prin materialitatea lui, ci o mulțime desfășurată revoluționar în acțiune”. Dar revoluția n-o face mulțimea. Ea joacă doar rolul apei în vas: îl umple, nu dă forma vasului.

CMS: *Domnule Țuțea, care ar fi, după dumneavoastră, cea mai ilustră figură istorică a secolului XVIII?*

PȚ: Napoleon. Un om care a refăcut ordinea naturală punând parul pe haimanalele de pe uliță. El face adevărata istorie a Revoluției Franceze. Când a fost întrebat Napoleon cum își explică intrarea armatelor sale în Țările de Jos, ca pe bulevard, în timp ce regii Franței se opinteau la ele zadarnic, dânsul a răspuns: „N-au intrat armatele Franței, ci ideile revoluționare de pe drapel!” Începuse o nouă filosofie a Istoriei!

Social-democrația e anticamera comunismului

CMS: *Credeți că ideea comunismului ar fi avut vreo șansă dacă încăpea pe alte mâini?*

PT: Care mâini pot transforma o eroare în adevăr? Cel mult, dacă încăpea pe alte mâini, se termina mai repede cu comunismul. Sigur!

CMS: *Ce părere aveți dumneavoastră despre social-democrație?*

PT: Social-democrația e anticamera comunismului. Comuniștii nu sunt decât moștenitorii social-democrației. Pentru atitudinea mea față de social-democrație s-a găsit un motiv în plus să fiu bătut la cur când eram în închisoare. Dacă veni vorba, hai să vă povestesc ceva: odată, un codoș de acesta cum mișunau printre torționarii noștri, s-a dus la comandantul închisorii și l-a rugat să-i dea voie să vină pe la mine ca să mă asculte vorbind. „Păi bine, măi boule, ce înțelegi tu din ce vorbește acela?” – l-a întrebat comandantul. „Nimic, dar le vorbește grozav!” – a răspuns individul. La anchetă m-au întrebat: „E adevărat că ai lăudat social-democrația?” Iar eu le-am răspuns: „E laptele bătut al comunismului”. Știți ce vor social-democrații? Să facă și bine, dacă se poate, dar să nu facă cum trebuie. Numai că, dacă prin social-democrație s-a intrat în comunism, nu se poate ieși din comunism, tot pe-acolo. E ca o ușă care se poate deschide numai dintr-o parte, social-democrații nu au forță activă de luptă. N-au guvernat Germania social-democrații? Drept care au făcut pe ei. Acum cea mai bună doctrină politică ar putea fi cea liberală. Liberalii clasici, care organizează societatea pe personalitatea umană.

CMS: *Ce-ați putea să ne spuneți dumneavoastră despre francmasonerie?*

PT: S-a născut în Evul Mediu, ca o reacțiune împotriva tiraniei de atunci. Pe parcurs au luat-o în stăpânire evreii. Au transformat-o în unealtă de stăpânire iudaică. Inițial, nimeni nu putea deveni, să zicem, Cavaler de Rose-Croix dacă era evreu. Ulterior, s-a putut orice. Asta a fost de fapt, – uite, aici fac poate un păcat și sunt totuși fecior de popă, dar o spun –, fructul neputinței creștinismului tolerant până la refuz. Argentoianu a fost odată întrebat de niște tineri: „Sunteți francmason, domnule

ministru?” La care le-a răspuns: „Fugi bă, de-aici. Am fost, e un fleac”. Francmasoneria dorește puterea, cu lozinci democratice. Nu sunt religioși. Au o singură religie: propria lor doctrină. Pe dușmani îi anulează social. Au o structură supranațională. Deci, sunt antinaturali. Toți cei care aspiră la unitatea speciei om anulează principiul competiției între popoare. Anulează însăși principiul civilizației moderne, născută prin luptă.

CMS: *Și care credeți că este sistemul social cel mai bun?*

PT: Cel care pleacă de la respectul măștii de om; democrația. Democrația obligă, prin însăși ordinea ei ideologică, idiotul să stea alături de geniu și să-i poată zice: „Ce mai faci, frate?”. Partea proastă este că oamenii de excepție pot ajunge captivi în cirezile democratice. Ce decide masa are un caracter absolut, deoarece prin masă se exprimă specia. Prin individ se exprimă personalitatea. Numai că, uneori, un individ ajunge să influențeze foarte mult asupra maselor. Aceștia sunt Aleșii. Istoria este făcută de Aleși. Paradoxul societății umane este că mulțimea îi produce pe conducători, iar aceștia o conduc.

CMS: *Domnule Țuțea, nu credeți că acum Poporul român trăiește, după 45 de ani de comunism, o renaștere națională?*

PT: N-am ieșit încă din comunism. N-am ieșit încă din această invenție năucă.

Timpul, 13 decembrie 1990 - 13 ianuarie 1991

AM TRÂNTIT EUROPEI UȘA ÎN NAS

– Dialog cu Ana BLANDIANA –

Alianța Civică – o reacție exasperată

CMS: *Stimată Ana Blandiana. noi credem că în prezent singura alternativă la putere este Alianța Civică. Cum înțelegeți dumneavoastră Alianța Civică?*

AB: Așa cum înțeleg eu Alianța Civică, ea este, sau trebuie să devină o mișcare care să ne ajute să depășim momentul în care ne aflăm. Nu numai din punct de vedere politic și social și economic, ci și din punct de vedere moral și psihologic.

Alianța Civică a fost făcută de niște oameni care nu se consideră oameni politici. Niște oameni care aveau propriile lor profesii în care voiau să rămână și în care vor în continuare să se realizeze; dar care în extraordinarul moment de derută pe care îl traversăm, au realizat că țara noastră nu va putea ieși din acest dezastru decât dacă noi toți vom fi dispuși să ne sacrificăm o parte din timp sau poate chiar din viață pentru a ajuta, pentru a ne ajuta să trecem dincolo de infernul din care n-am ieșit încă și în care am trăit atâtea decenii.

Alianța Civică a apărut ca o reacție de exasperare la rezultatele uluitoare pe care mașina de produs zvonuri a propagandei oficiale și a aparatului represiv a reușit să le producă.

După cum știți poporul român este la această oră poate cel mai dezlânat popor din lume. El este rupt în fâșii puse să fluture una împotriva alteia, care sunt puse să se lovească și să se murdărească între ele. În mod evident nu se poate trece dincolo, nu se poate face nici un pas dincolo, înainte de a reuși să ne convingem unii pe alții că suntem o națiune, că formăm un singur popor și că avem un singur interes: acela de a ieși împreună din dezastrul în care ne aflăm. În aceste sens, vedeți, Alianța Civică este, înainte de toate, o formă de solidarizare, o

formă de unire pentru ceva, împotriva a ceva, o formă de coagulare a tuturor energiilor, aş zice, politice, care se află în sufletul unor oameni nepolitici; a tuturor energiilor sufleteşti dispuse să se strângă la un loc pentru a salva ceea ce se mai poate salva.

CMS: Totuşi simţim şi atmosfera creată în ţară de zvonari, meseriaşi ai „delaţiunii” ce dă impresia că am fi în pragul unui război civil.

AB: Da, în mod evident cu toţii am trăit acest sentiment, în atât de mare măsură încât există un fel de elan colectiv, naţional chiar, aş zice, de a ne opune acestei posibilităţi infernale. Cred că marele succes al Alianţei Civice, un succes mult mai mare decât cei care au iniţiat-o au sperat vreodată, în asta constă: faptul că toată lumea a simţit că trebuie făcut ceva. Niciodată n-am visat că nişte simple idei umaniste de o mare modestie şi de bun simţ, pur şi simplu, pot să declanşeze asemenea elanuri de solidaritate ca răspuns. Toată lumea aşteaptă clipa. Am descoperit-o, cu imensă bucurie, abia după, această clipă în care toţi simţeau nevoia că trebuie să facă ceva, dar nimeni nu ştia cum s-o facă, cum să fie alături de alţii care voiau să facă.

Presa independentă este acum singura formă de eroism

CMS: Până la apariţia Alianţei Civice s-a spus că în Ţara Românească singura opoziţie reală este presa independentă. Sunteţi de aceeaşi părere?

AB: Da, absolut, şi singura formă de eroism. Consider pe ziariştii din presa independentă, şi într-o măsură mai mare chiar, pe cei din provincie decât cei din Bucureşti unde sunt mai mulţi şi într-un mediu mai revoluţionar, adevăraţi eroi ai luptei pentru adevăr, pentru democraţie. Iertaţi-mi, vă rog, cuvintele, care sunt teribil de tocite, aproape nu mai pot fi folosite, însă, de fapt, astea sunt. Ei le-au folosit timp de decenii în mod mincinos ceea ce le face, de fapt, aproape inutilizabile, dar ele n-au nici o vină şi este clar că ele sunt cuvintele adevărate. Tot ce trebuie să facem e să le reumplem, să le redăm adevăratul conţinut. În orice caz cred, că ziariştii, de exemplu, presa extraordinară

de opoziție a Iașului, care apare în climatul Iașului, care, după cum știți, este de altă natură, reprezintă o adevărată enclavă de eroism.

CMS: *Eu consideram că este o victorie împotriva unor evidențe aproape.*

AB: Fără discuție.

CMS: *Pentru că tot vorbeam despre presă, vorba lui Iliescu, „o anumită presă”, la adresa dumneavoastră s-au aruncat o imensitate de injurii și scorneli. O ultimă găselniță era cu motanul Arpagic și Gogu Rădulescu. Ce părere aveți despre treaba aceasta?*

AB: Ce părere să am? Marea descoperire a presei oficiale și de scandal (aproape că reprezintă același lucru) este că vechiul proverb de unde nu este foc nu este nici fum, nu este valabil. Impresia mea este că, cu cât se prezintă lucruri mai incredibile, cu atât sunt smulse și citite cu mai mare interes. Vreau să vă spun însă ceva care mă sperie mai tare chiar decât dacă aș descoperi că lumea crede ce se scrie în aceste ziare. Eu cred că cei care le citesc cred. Senzația mea este că nici măcar nu interesează dacă sunt adevărate sau nu. Pur și simplu simt un fel de mare bucurie de a se bălăci în murdărie. Stăteam la o coadă acum vreo lună și ceva și în fața mea era un dialog. Un personaj întreabă: „Ai citit România Mare?” Celălalt răspunde: „Nu!” „Citește-o – a spus primul. Este extraordinară. Pe toți îi bălăcărește”. Nicio clipă în această juisare a murdăriei, a plăcerii în murdărie nu intra în întrebarea dacă ceea ce se spune acolo este sau nu adevărat. Efectiv nu asta conta, faptul că pot fi murdăriți toți cei care nu puteau fi murdăriți.

CMS: *Consider că a dus la aceasta numai resentimentul față de disidenți, de cei care au luptat realmente împotriva comunismului și a dictaturii. Sunt mânați de sentimentul că ei n-au fost în stare de nimic și acum găsesc o plăcere în a spune că și ăla...*

AB: Fără discuție, la nivel psihologic aveți dreptate. Și, evident, funcționează un soi de invidie, mai mult chiar, un fel de răzbunare împotriva umilirii pe care curajul Doinei Cornea, să zicem, care stă pe primul loc, nu numai la ce a făcut înainte, dar și la felul în care a fost murdărită după aia. Felul în care resentimentele care există împotriva ei în Cluj, de exemplu, se bazează cu siguranță pe vechiul sentiment de umilință pe care